

Le z drugimi smo, <http://www.lezdrugimismo.si>

Dr. Marijanca Ajša Vižintin
ZRC SAZU, Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije

**Medkulturna vzgoja in izobraževanje: medkulturni model vključevanja, seminar:
Živeti raznolikost: vključevanje priseljencev, slovenščina in medkulturni dialog
(2019/20)**

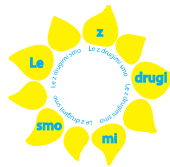

Vira:

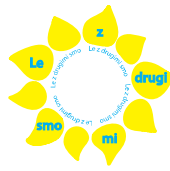
- 1) Vižintin, M. A. (2017). Medkulturna vzgoja in izobraževanje: vključevanje otrok priseljencev. Ljubljana: Založba ZRC.
- 2) Vižintin, M. A. (2014). Model medkulturne vzgoje in izobraževanja za uspešnejše vključevanje otrok priseljencev. Dve domovini/Two Homelands 40, str. 71-89, http://twohomelands.zrc-sazu.si/sl/issues/articles_list/40/2014/, http://twohomelands.zrc-sazu.si/uploads/articles/1448445094_Vizintin_medkulturna%20vzgoja.pdf

1. Medkulturnost kot pedagoško-didaktično načelo

- enakopraven odnos med kulturnimi, etničnimi, jezikovnimi idr. skupnostmi
- drugačen je enakovreden
- podpora pri spremembah obstoječih hierarhičnih odnosov
- pedagoški proces podpira realnejši uspeh vseh učencev
- priznavanje večkulturne družbe
- razvoj medkulturne družbe
- usmerjenost na vse prebivalstvo
- zaposlovanje učiteljev z lastno izkušnjo preseljevanja
- preveva celoten vzgojno-izobraževalni proces
- podpira splošna načela (človekove pravice in dolžnosti, avtonomijo, pravičnost, kakovost)
- podpira cilje vzgoje in izobraževanja

<p>2. Sistemska podpora za uspešno vključevanje otrok priseljencev:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pouk slovenščine kot drugega jezika - dveletno prilagojeno ocenjevanje - individualni program - vključevanje v razširjeni program (dodatni, dopolnilni pouk, interesne dejavnosti) - uvajalnica (zadnji teden avgusta) - priprava razredne skupnosti na sprejem otrok priseljencev - medvrstniška podpora (tutorstvo) 	<p>3. Učitelji z razvijajočo se medkulturno zmožnostjo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stalno usposabljanje - zavedanje o vplivu svojih stališč in pričakovanj - sprejemanje soodgovornosti za uspešno vključevanje - soočanje s predsodki, stereotipi, diskriminacijo v svojem okolju - aktivni državljani, ki spodbujajo razvoj medkulturne vzgoje in izobraževanja - zavedanje, da je vključevanje in učenje jezika okolja večleten proces - sodelovanje pri projektih in izmenjavi dobrih praks - razvoj medkulturne zmožnosti pri sebi in pri vseh učencih
<p>4. Razvoj zavedanja o večkulturni družbi pri vseh učnih predmetih:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kritično branje obstoječih učnih načrtov in učnih gradiv - analiza predsodkov in stereotipov v učnih gradivih z učenci - pobuda za izločitev predsodkov in stereotipov iz učnih gradiv - pobuda za večperspektivne in večkulturne učne načrte in učno gradivo - povezava učne snovi z večkulturnostjo v razredu in na šoli - samostojna priprava in uporaba dodatnega učnega gradiva o večkulturnosti v šolski skupnosti - obravnava primerov sistemske in prikrite diskriminacije v družbi 	<p>5. Razvoj medkulturnega dialoga na šoli</p> <ul style="list-style-type: none"> - skladno z večkulturnostjo na šoli - sodelovanje z otroki in s starši priseljenci - pouk maternih jezikov in kultur otrok priseljencev (fakultativno in kot izbirni predmeti v 3. triletju) - spodbuda za učenje maternih jezikov otrok priseljencev pri vseh učencih - medkulturne učne ure in medkulturne šolske prireditve (umetnost, znanost, gospodarstvo, kultura itd.) - gradivo v maternih jezikih otrok priseljencev v šolski knjižnici - javno vidna večjezičnost na šoli (v šolskem glasilu, objavah na spletni strani, na razstavah itd. prispevki v različnih maternih jezikih)
<p>6. Sodelovanje s (starši) priseljenci</p> <ul style="list-style-type: none"> - temeljit pogovor ob prvem stiku - informacije staršem o slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu - info o podpori, ki jo pričakujemo od staršev pri vključevanju njihovega otroka - sodelovanje s prevajalcem - govorilne ure, roditeljski sestanki - dvojezična vabila staršem - sodelovanje pri medkulturnih učnih urah in medkulturnih šolskih prireditvah - sodelovanje pri nabavi gradiva v maternih jezikih - podpora pri učenju SDJ - povezovanje z drugimi (starši) priseljenci in priseljenskimi društvi - povezovanje staršev z organizacijami v lokalnem okolju - spletna stran Informacije za tujce <p>http://www.infotujci.si/</p>	<p>7. Sodelovanje z lokalno skupnostjo</p> <ul style="list-style-type: none"> - druge OŠ, SŠ, vrtci - krajevna skupnost - prostovoljna društva - Društvo prijateljev mladine - ljudska univerza - splošna knjižnica - MIZŠ - Zavod RS za šolstvo - inštituti - fakultete - Center za socialno delo - Uprava enota - Zavod za zaposlovanje - veleposlaništva - društva priseljencev (in manjšin) - drugi priseljenci - učitelji maternih jezikov in kultur - aktivni posamezniki

Vir:

Vižintin, M. A. (2017). Medkulturna vzgoja in izobraževanje: vključevanje otrok priseljencev. Ljubljana: Založba ZRC, 273–274.

Primeri iz pedagoške prakse in zanj

Primer 1: Ideje za medkulturne učne ure pri različnih učnih predmetih

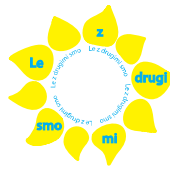
Medkulturne učne ure lahko učiteljice, učitelji izvajajo občasno pri različnih učnih predmetih, pri čemer svetujem, da upoštevajo večkulturnost, večjezičnost, večverskost, večetničnost, dejansko prisotno v razredu, na šoli, v lokalnem okolju. Nekaj predlogov:

- vsi jeziki: večjezičnost, materni jezik, jezik okolja, drugi jezik, tuji jezik (katere so razlike med temi strokovnimi izrazi, večjezična resničnost v razredu, na šoli);
- vsi jeziki in književnosti: opazovanje odnosov med večino in manjšino/priseljenimi v književnih besedilih (imagologija);¹
- slovenščina: branje leposlovnih besedil v maternem jeziku priseljencev/manjšin in v slovenskem jeziku (tudi sodobna besedila, ne le ljudska);²
- vsi jeziki in književnosti: otroci priseljenci, pripadniki manjšin predstavijo ljudsko pesem, pravljico, svojo najljubšo (sodobno) pesem, prozno besedilo iz izvorne države;
- družba, slovenščina, etika: slovensko-makedonske, slovensko-albanske ure ipd.³
- slovenščina: skrb za ohranjanje slovenščine pri slovenskih izseljencih in njihovih potomcih: mreža učiteljev po Evropi (npr. šest zaposlenih v Nemčiji, trije v BiH, pet v Srbiji itd.) in materni jeziki otrok priseljencev pri nas;
- zgodovina: izseljevanje Slovencev po svetu;
- zgodovina, družba: predstavitev izvornih držav otrok priseljencev;
- zgodovina, geografija: Slovenci pred mejo in za njo;
- zgodovina: društveno delovanje Slovencev po svetu (npr. v Nemčiji več kot 20 slovenskih društev, v BiH 10 slovenskih društev itd.);

¹ Gl. npr. Zudič Antonič, Zorman (2014: 35–45), delavnici *Zakaj ni dovolj samo strpnost?, Preseganje predsodkov: o (ne)sprejmanju priseljencev v književnih besedilih* idr. Zudič Antonič, Nives in Anja Zorman (ur.) (2014). Prepletanja: didaktični priročnik za medkulturno vzgojo brez meja. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales.

² Kot izhodišče predlagam antologijo *Iz jezika v jezik* (Dimkovska 2014), za mlajše otroke npr. slikanice iz zbirke *O Jakobu in mucu Mici* (Hanuš 2010a, 2010b idr.) ter druga književna besedila s seznama *Dvojezične ali večjezične knjige* (Jamnik 2016), gl. tudi Vižintin (2013a: 285–293).

³ Gl. npr. Jelen Madruša (2015: 141–144), delavnico *Slovensko-albanska šolska ura pri pouku slovenščine* idr.

- likovna vzgoja: umetniki iz izvornih držav otrok priseljencev pri nas in po svetu ter po svetu uveljavljeni slovenski umetniki;
- glasbena vzgoja: umetniki iz izvornih držav otrok priseljencev pri nas in po svetu ter po svetu uveljavljeni slovenski umetniki;
- šport: priseljeni športniki pri nas in znani slovenski športniki po svetu;
- geografija: primerjava spreminjanja državnih meja v 20. stoletju, npr. Slovenija in Kosovo
- gospodinjstvo: medkulturna kuhinja, npr. (vsaj) tri slovenske, tri srbske, tri bosanske, tri kitajske jedi ...
- biologija: rastlinstvo in živalstvo različnih držav, pokrajin;
- spoznavanje družbe, razredne ure, državljanska in domovinska vzgoja ter etika, sociologija, filozofija: razvoj medkulturne zmožnosti, preseganje predsodkov, diskriminacija;⁴
- spoznavanje družbe: različni poklici, starši se predstavijo (predstavijo se starši, ki imajo različno izobrazbo, opravljajo različne poklice, priseljeni in nepriseljeni);
- različni učni predmeti: Nobelovi nagrajenci, nagrajenke (za mir, književnost, fiziko, kemijo itd.) iz različnih držav;
- psihologija: kulturni šok, večletno učenje jezika okolja, pomembnost podpore vrstnikov, okolja (za vse ljudi) itd.;
- filozofija, sociologija: kultura, identiteta – homogena, vedno enaka, »v krvi« ali naučena, pridobljena v času socializacije, spreminjajoča in razvijajoča se itd.;
- medpredmetno povezovanje: predstavitev (vidnih, uspešnih, javno znanih) lokalnih priseljencev, priseljenk iz različnih izvornih držav, ki opravljajo različne poklice, imajo različno stopnjo izobrazbe in predstavitev (vidnih, uspešnih, javno znanih) slovenskih izseljencev, izseljenk, ki so se izselili iz Slovenije in opravljajo po svetu različne poklice, imajo različno stopnjo izobrazbe.

⁴ Gl. npr. Jelen Madruša (2015: 145–148), delavnico *Enaki s(m)o si le v tem, da s(m)o si različni* idr. Jelen Madruša, Mojca (ur.) (2015). Priročnik za izvajanje programa Uspešno vključevanje otrok priseljencev (UVOP). Ljubljana: ISA institut.